

VKLJUČUJTE JAVNOST PRI SPREJEMANJU ODLOČITEV

*Vsi, ki jih odločitev (strategija razvoja, zakon, pravilnik ...) zadeva,
imajo pravico biti informirani in vključeni v odločanje.*

6 RAZLOGOV,

zakaj vključevati javnost, in ravno toliko dolgoročnih koristi, ki jih imamo vsi od tega

1

Lažje ugotovite, kakšne so potrebe javnosti in če je določen predpis sploh potreben.

Tisti, ki jih predpis zadeva, najlažje odgovorijo na vprašanje, kaj (in če sploh kaj) potrebujejo. Če vključite javnost, najlažje ugotovite, ali potreba po zakonodajni rešitvi obstaja in ali so izhodišča prava.

Le čevlje sodi naj kopitar.

Več glav več ve.

Končne rešitve so boljše.

Različne organizacije in posamezniki imajo različna znanja in izkušnje. Seštevek vseh teh prinese različne poglede na zadevo in zanesljivo pomaga oblikovati ustreznejše rešitve.

2

3

Ima predpis nevarne pasti? Bi lahko imel nenamerne negativne posledice?

Ravno javnost vas lahko opozori na vidike, ki so bili spregledani, in tako pomaga preprečiti škodljive posledice odločitve.

Kar en rod z lahkoto pokvari, to drugi s težavo odpravi.

Slabo orodje je cesta k zamudi, mojstra ukrade in delavca utruji.

Implementacija je hitrejša in lažja.

Odločitve, pri katerih je javnost sodelovala, je veliko lažje spraviti v življenje, saj niso »njihove«, temveč »naše«.

4

5

Konflikte odpravite že v zgodnji fazi.

Če zgodaj v procesu soočite različna stališča, upoštevate različne vidike in jih uskladite, se možnosti za kasnejše nasprotovanje občutno zmanjšajo.

Zažgati je lahko, hud ogenj pogasiti pa težko.

Kdor ni prišel dlje od korita, temu je vsaka mlaka morje.

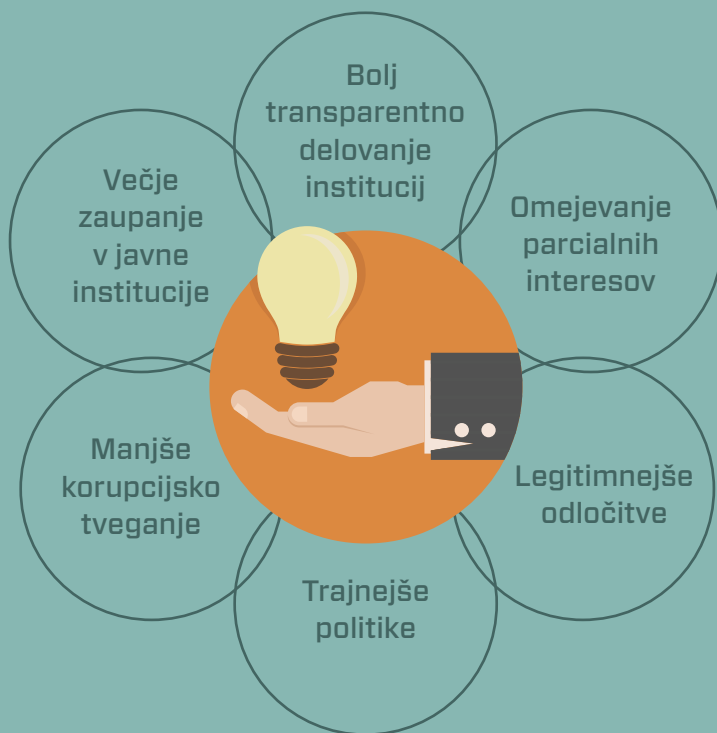
Zmanjšanje negativne nastrojenosti prebivalcev do javne uprave

Če ljudje sodelujejo pri oblikovanju odločitev, se počutijo soodgovorne. Zmanjša se delitev na »nas« in »državo«. Ljudje odločitve bolj razumejo in jih lažje sprejmejo, tudi če so negativne.

6

DOLGOROČNE KORISTI

A vendar v praksi slišimo mnoge izgovore:

»V strašni časovni stiski smo, vključevanje javnosti zahteva čisto preveč časa. Hkrati pa to pomeni le še več dela!«

»Zdi se nam, da je vključevanje samo dodatni strošek.«

»Dajte, no. Ko človeku daš glas, te hoče za vsako ceno preglasiti. Ljudje hitro postanejo glasni, kritični, celo sovražni do pripravljavcev predpisov in vlade.«

»Če je odločanje preveč odprto, je vpliv vlade premajhen.«

»Če preveč denarja namenimo pripravi predpisov, ga premalo ostane za implementacijo. To pa nima smisla.«

IN ODGOVOR?

»Prostor javne in strokovne razprave o posameznih zakonodajnih rešitvah ne sme biti razumljen kot zavlačevanje in nasprotovanje potrebnim reformam. Usklajevanje, iskanje dobrih rešitev in odprtost za mnenja civilne družbe, strokovne javnosti in tudi neodvisnih državnih organov je garant transparentnosti, omejevanja parcialnih interesov, boljše kvalitete predpisov in odpravljanja korupcijskih tveganj. V nasprotnem primeru pristajamo na zdravilo, ki je lahko na dolgi rok bolj nevarno od bolezni, ki jo želimo zdraviti.«

Goran Klemenčič,
predsednik Komisije za preprečevanje korupcije, 2012

Nevključevanje nima le načelnih, ampak tudi zelo konkretne negativne posledice.

KAJ SE ZGODI, ČE NE VKLJUČUJEMO?

- Odločitvi mnogi nasprotujejo, saj so postavljeni pred izvršeno dejstvo. Proti zakonu nastopijo ključni akterji (npr. sindikati, gospodarstvo) in mediji. **Zakon v parlamentu ne bo sprejet ali pa bo zavržen na referendumu.**
- Pri oblikovanju predpisa brez vključevanja javnosti pozabite na določeno ciljno skupino. Njihove težave niste rešili. Če ste jih s tem postavili v neenakopraven položaj, bo **ustavno sodišče odločitev razveljavilo.**
- Predpis lahko vsebuje rešitve, ki jih je nemogoče izvesti. **V kratkem času bo potrebno pripraviti spremembo odločitve.**
- Predpis lahko povzroči **nepredvidene negativne posledice** (npr. izgubo delovnih mest).
- Predpis lahko povzroči **rast korupcije.**

IZGUBILI STE ZAUPANJE, ČAS IN DENAR!

To potrjujejo vse dosedanje izkušnje!

»Res je posvetovanje v praksi lahko dolgotrajno. Vendar pa je najbolj pomembno, da skupaj pretehtamo različne rešitve in se izognemo morebitnim pastem. In nenazadnje, poslanstvo državne uprave je učinkovito zagotavljanje javnih storitev za ljudi. To pa lahko počne le, če z ljudmi dejansko sodeluje, jih posluša in upošteva. Za oblikovanje premišljenih in učinkovitih predpisov je vključevanje javnosti v njihovo pripravo torej preprosto nujno.«

Boris Koprivnikar,
minister za javno upravo, 2015

Le na trdnih temeljih lahko zgradite mogočno stavbo:

NAČELA ZA USPEŠNO IN UČINKOVITO VKLJUČEVANJE JAVNOSTI

- **Pravočasnost**

Pravočasno obveščajte in zagotovite razumen čas za sodelovanje. Vključeni morajo imeti dovolj časa za pregled gradiv ter pripravo predlogov, pripomb in mnenj.

- **Odprtost**

Zainteresiranim omogočite posredovanje pripomb, predlogov in mnenj v čim zgodnejši fazi priprave odločitev.

- **Dostopnost**

Vsa gradiva in strokovne podlage naj bodo prosto dostopni.

- **Odzivnost**

Sodelujoče obvestite o razlogih za upoštevanje ali neupoštevanje njihovih pripomb, predlogov in mnenj.

- **Transparentnost in sledljivost**

Udeleženci naj bodo seznanjeni, zakaj so vključeni, kaj bodo urejali (kaj se še da spremeniti in česa ne), kdo se lahko še vključi in kako, z načini in roki sodelovanja, vsemi prejetimi predlogi in komentarji ter odzivi nanje. Vsa gradiva, prejeti predlogi in komentarji ter odzivi nanje naj bodo javno objavljeni.

KAKO KONKRETNO PRI ODLOČANJU VKLJUČITI JAVNOST?

- **Informirajte jo.**

Na spletni strani redno objavljajte novice o novih politikah, predlogih predpisov, načinih sodelovanja z javnostjo ... Izdajajte redne novice, pošiljajte elektronska sporočila ... Pravočasne informacije so nujne, saj brez tega ni mogoče pričakovati ustreznega odziva. Le če so vsi vpleteni seznanjeni z novostmi, se bodo lahko ustrezno pripravili na sodelovanje.

- **Povprašajte jo, kaj misli.**

Na portalu e-demokracija objavite predlog politike ali predpisa in določite rok za posredovanje predlogov in komentarjev. Organizirajte javne posvete, razprave in fokusne skupine. Če želite doseči večje število ljudi, uporabite orodja e-participacije, kot so e-posvetovanje, e-klepetalnica ali e-fokusna skupina, ki vam omogočajo, da v razpravi sodelujete in jo usmerjate. Vsekakor pa ne pozabite, da se je na prejete komentarje treba odzvati in udeležencem pojasniti, kako ste njihove komentarje upoštevali.

- **Vključite jo v delovno skupino za pripravo predloga.**

Predlog boste oblikovali skupaj s tistimi, ki se vsak s svojega zornega kota ukvarjajo z zadevo. Pomagali vam bodo oblikovati alternative in ustrezne rešitve. Tudi pri tem uporabite orodja e-participacije, npr. spletne zaprte razprave, skupno pisanje predloga preko spleta ipd. Zelo pomembno je, da se rešitve na delovni skupini uskladijo in da so vsi sodelujoči vaši zavezniki, ki vam bodo pomagali spraviti predpis skozi celoten zakonodajni postopek.

»Čeprav je šlo za obsežen in relativno zahteven postopek, je bila izkušnja izrazito pozitivna, saj smo prvič v zgodovini različne izvajalce socialnih storitev posadili za isto mizo, soočili in poslušali njihova mnenja. Z regionalnimi posveti smo zagotovili široko informiranost večine izvajalcev, na delavnicah smo skupaj določali regionalne prioritete, ki so jih potem nadgradile koordinacijske delovne skupine, v katerih so prav tako sodelovali predstavniki izvajalcev, uporabnikov in lokalnih skupnosti.«

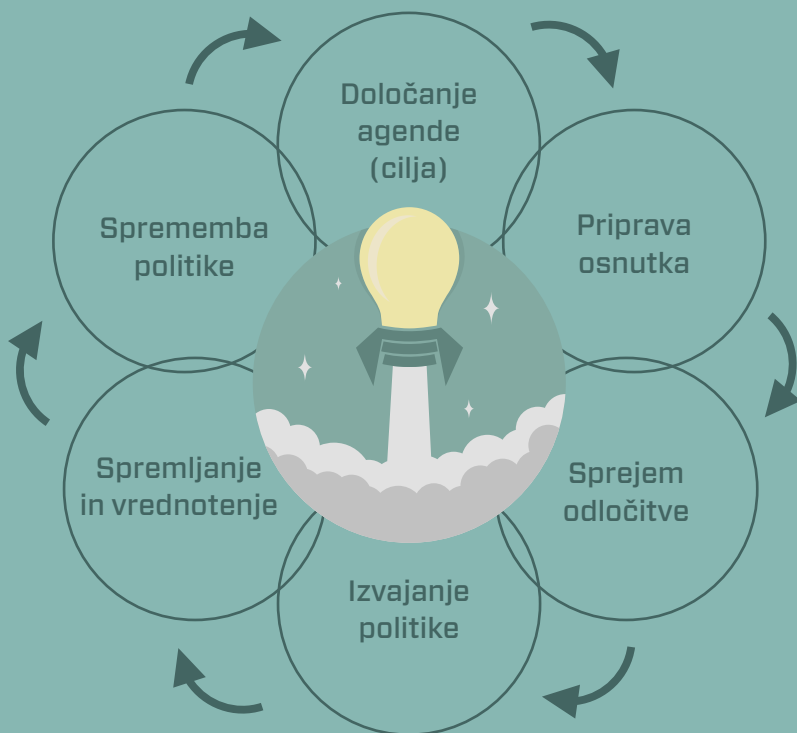

Davor Dominkuš,
generalni direktor Direktorata za socialne zadeve, MDDSZ,
o procesu priprave regionalnih izvedbenih načrtov
socialnega varstva, 2013

KORAKI POLITIČNEGA ODLOČANJA IN VKLJUČEVANJE JAVNOSTI

Vsaka politika (tudi zakon ali drug predpis) se oblikuje in nadgrajuje po točno določenih korakih, ki jih imenujemo tudi življenjski krog javne politike.

VLOGA JAVNOSTI PRI POSAMEZNEM KORAKU:

**Korak v
življenjskem
krogu politike**

**Cilji
posameznega
koraka**

**Prispevek
javnosti**

Določanje agende	Opredelitev potrebe za pripravo politike in opredelitev problema, ki ga je treba obravnavati	Pomoč pri določitvi potreb in problemov
Priprava osnutka	Oblikovanje dobrega predloga, ki temelji na analizi problema in alternativnih rešitvah	Pomoč pri oblikovanju rešitev, preverjanje predlaganih rešitev
Sprejem odločitve	Sprejem dobre in celovite rešitve	Podpora predlaganim rešitvam, zadnji popravki
Izvajanje politike (predpisa)	Učinkovito izvajanje predpisa	Sodelovanje pri izvajanju politike (predpisa)
Spremljanje in vrednotenje	Pregled in ocenjevanje izvajanja, opredelitev potrebe po spremembi predpisa	Spremljanje in zagotavljanje podatkov o uspešnosti implementacije in doseženih rezultatih
Sprememba politike	Sprememba politike na podlagi vrednotenja	Pomoč pri opredelitvi novih ali drugačnih rešitev

9 ZLATIH PRAVIL,

s katerimi vam bo zanesljivo uspelo!

INFORMIRANJE

1

Redno objavljajte ažurne in pravočasne informacije:

- o aktualnih posvetovanjih,
- o politikah, ki so v postopku sprejemanja,
- o implementaciji politik in predpisov,
- o morebitni spremembi politike in smereh predvidene spremembe.

PROCES

2

Oblikujte in spoštujte transparenten proces priprave predpisa.

3

Oblikujte jasne, odprte in dostopne možnosti za sodelovanje.

4

Zagotovite minimalne standarde posvetovanja, kot so jasni cilji, pravila sodelovanja, pravočasnost ...

5

Zagotovite zadosten čas za posvetovanje z različnimi ciljnimi skupinami.

6

Zagotovite zadostna sredstva za posvetovanje z različnimi ciljnimi skupinami.

7

V pripravo vključite kolege iz drugih relevantnih državnih organov.

ODZIVNOST

8

Poslušajte, upoštevajte in se odzovite na prejete predloge in komentarje.

9

Odzovite se na potrebe, ki se bodo pojavile med implementacijo predpisa.

Več o tem, **kako** vključevati, na:

<http://www.stopbirokraciji.si/boljsi-predpisi/vkljucevanje-javnosti>

REPUBLIKA
SLOVENIJA

VKLJUČUJTE JAVNOST PRI SPREJEMANJU ODLOČITEV

Avtorja:

Tina Divjak in Goran Forbici

Oblikovanje:

Gregor Fras

Izdalo:

Ministrstvo za javno upravo Republike Slovenije

Ljubljana, 2015

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad